Załącznik nr 1 do uchwały nr 15/2025 Zarządu Związku
Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego
Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku
z dnia 08 grudnia 2025 r.

Stanowisko Zarządu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku

w sprawie propozycji przesunięcia 10% alokacji programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 na nowe priorytety

Działając w imieniu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku, tj. 28 samorządów, wyrażamy głębokie propozycją przesunięcia 10% alokacji programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027 na nowy priorytet związany z obronnością i bezpieczeństwem. Podkreślamy, że jako samorządy Subregionu Zachodniego dostrzegamy znaczenie inwestycji z zakresu obronności i bezpieczeństwa w świetle współczesnych wyzwań geopolitycznych. Jesteśmy gotowi poprzeć kierunkowo działania wzmacniające bezpieczeństwo, jednak wyłącznie pod warunkiem, że środki przesunięte z programu regionalnego zostaną **zagwarantowane i dedykowane Subregionowi Zachodniemu** jako środki na obronność, wracając do niego **w całości w postaci realnego wsparcia finansowego dla projektów realizowanych na jego obszarze**.

Proponowana zmiana – bez równoczesnych gwarancji zwrotu środków do Subregionu – terminowemu i efektywnemu wdrażaniu programu, a w szczególności inwestycjom przygotowanym przez jednostki samorządu terytorialnego. Przeniesienie części alokacji programu na nową oś oznaczać będzie ograniczenie środków na przedsięwzięcia, które zostały już przez gminy i powiaty przygotowane zgodnie z zatwierdzonymi harmonogramami. Samorządy zaangażowały znaczące środki finansowe w przygotowanie dokumentacji projektowych, audytów, analiz technicznych czy pozwoleń, a w przypadku inwestycji budowlanych – również w długotrwałe procedury własnościowe i środowiskowe. Część dokumentacji, zwłaszcza dla projektów termomodernizacyjnych, została wykonana w ramach finansowanej ze środków Horyzontu 2020 inicjatywy ELENA – co oznacza, że ograniczenie dostępnych środków doprowadziłoby do braku wykorzystania wykonanej dokumentacji, wstrzymania prac przygotowawczych i konieczności zwrotu części środków.

Należy również podkreślić, że nabory w ramach nowej osi mogłyby zostać uruchomione najwcześniej w II połowie 2026 r., a pierwsze umowy podpisane pod koniec 2026 r. W efekcie środki przesunięte
z programu nie pracowałyby w kluczowym okresie certyfikacji, co stanowi poważne ryzyko dla efektywności programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027.

Dodatkowym wyzwaniem jest planowane uruchomienie Funduszu Bezpieczeństwa i Obronności zasilanego środkami KPO, które ograniczy pulę projektów możliwych do realizacji w ramach nowej osi programu regionalnego. Nowy priorytet ma obejmować działania z zakresu obronności, bezpieczeństwa i infrastruktury dual-use, jednak wciąż brakuje szczegółowych wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków, katalogu beneficjentów, poziomów dofinansowania czy zakresów projektowych. Ponadto wiele kluczowych aktów wykonawczych do ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej nie weszło jeszcze w życie. Realizacja tego typu przedsięwzięć w formule projektów UE – obarczonych restrykcyjnymi wymogami w zakresie kwalifikowalności, zamówień publicznych, OOŚ i pomocy publicznej – może stanowić poważną barierę i znacząco wydłużyć czas przygotowania projektów.

W świetle powyższego, Związek Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku wyraża **warunkową gotowość do akceptacji przesunięcia części środków na cele obronności i bezpieczeństwa** wyłącznie w sytuacji, gdy środki te zostaną zagwarantowane dla Subregionu i w pełnej wysokości powrócą na jego obszar jako finansowanie projektów obronnych lub okołobronnych. Brak takich gwarancji oznaczałby realne ryzyko powstania luki finansowej w programie regionalnym oraz niewykorzystania środków w obowiązującym horyzoncie czasowym.

Ponadto wskazujemy, że tak istotne zmiany na obecnym etapie realizacji programu spowodują opóźnienia we wdrażaniu FE SL 2021–2027, nie przyczynią się do poprawy wskaźników certyfikacji, a wręcz mogą doprowadzić do ich opóźnienia.

Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego
Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku

Leszek Bizoń